

Voorstel

Aan: Algemeen Bestuur
Steller: Risicobeheersing

Datum: 21 maart 2024   Bijlage(n) : 2
Onderwerp: Ontwikkelingen bluswatervoorziening

Voorgesteld Besluit

Het Algemeen Bestuur wordt voorgesteld als volgt te besluiten:

1. Vaststellen van het document *Beleid en Inrichting Bluswatervoorziening Brabant-Noord*.
2. Instemmen met het op gemeenteniveau vastleggen van afspraken rondom brandkranen en daarmee:
  - a. gemeenten te verzoeken een convenant te sluiten met Brabant Water voor beschikbaarstelling en levering van bluswater en vergoedingen van brandkranen. VRBN vervult hierin een faciliterende rol, door een modelconvenant op te stellen.
  - b. overdragen van het budget voor brandkranenhuur van VRBN per 2025 naar gemeenten.
3. Opdracht te geven aan een ambtelijke projectgroep, met daarin vertegenwoordigers van VRBN, Brabant Water en gemeenten, om het *Beleid en Inrichting Bluswatervoorziening* verder uit te werken en te zorgen voor een goede overdracht naar gemeenten.

Aanleiding en bestuurlijke opdracht bluswatervoorziening

Voldoende bluswater is een randvoorwaarde voor een effectieve en efficiënte brandbestrijding. Naar aanleiding van een brand in de Urbanuskerk in Amstelveen heeft de Inspectie Justitie en Veiligheid (Inspectie JenV) aanbevelingen gedaan rondom het thema bluswater. Tijdens deze brand was de bluswatervoorziening namelijk niet op orde. De inspectie concludeerde dat er meer sturing en regie nodig is op bluswatervoorziening. Onder andere adviseert de inspectie dat betrokken partijen – gemeenten, waterleidingbedrijf en veiligheidsregio – afspraken moeten maken om dit te verbeteren.

Daarnaast werkt Brabant Water de komende jaren aan de vernieuwing van het waterleidingnet met als gevolg minder bruikbare brandkranen voor de brandweer. Ook het ingaan van de Omgevingswet per 1 januari dit jaar heeft gevolgen voor (eisen rondom) bluswatervoorziening.

Hiervan heeft uw algemeen bestuur in november 2021 kennis genomen en een bestuurlijke opdracht gegeven om:

1. een informatiegestuurde systematiek uit te werken voor het bepalen van de bluswaterbehoefte en -voorziening;
2. de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden rondom bluswater te actualiseren;
3. te werken aan een pilot voor goed beheer en onderhoud. Waarin ook de mogelijke meer- en minderkosten in kaart worden gebracht;
4. het beleid bereikbaarheid en bluswater aan te bieden aan de colleges in regio Brabant-Noord;
5. in gesprek te blijven met Brabant Water over sanering van het drinkwaternet en de gevolgen daarvan voor VRBN.

Inmiddels is VRBN grotendeels tegemoet gekomen aan de aanbevelingen van de Inspectie JenV via deze bestuursopdracht. Dit voorstel geeft de deelresultaten weer van de vijf punten in bovenstaande opdracht en schetst welke stappen worden ondernomen. Een belangrijk resultaat is een actualisatie van de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de verschillende partijen in bijgevoegd beleidsdocument.

1. Bluswater in beeld: gevolgen vernieuwen drinkwaternet

VRBN heeft een informatiegestuurde systematiek uitgewerkt om de bluswaterbehoefte en -voorzieningen in beeld te krijgen. Dit gebeurt door middel van een geo-analyse op basis van gegevens van Brabant Water over het drinkwaternet vernieuwingsplan. Dit geeft ons inzicht in de bluswaterbehoefte en het bluswateraanbod en dus ook waar mogelijke bluswatertekorten ontstaan richting het vernieuwde streefwaternet van Brabant Water.

Bevindingen huidige situatie: geen urgente problemen

Op dit moment zijn er geen signalen van gebieden waar bluswater een urgent probleem is. Aandachtspunten zijn te vinden in de buitengebieden. De brandweer heeft zich via opschaling, onder andere tankwagens/waterwagens, in de huidige situatie geprepareerd op een situatie waarbij een brandkraan niet of in onvoldoende mate in bluswater kan voorzien. Tankwagens/waterwagens vormen in de basis het vangnet bij falende brandkranen, of een aanvulling erop, maar zijn geen vervanging ervan.

Beeld situatie streefnet 2030: reductie brandkranen, alternatieven noodzakelijk

De analyse van de situatie in 2030 laat zien dat in Brabant-Noord 55% van de huidige brandkranen gaan vervallen wanneer het nieuwe drinkwaternet is gerealiseerd. Ook in deze situatie is het voor ons mogelijk om in veel gevallen de bluswatervoorziening op peil te houden. Op basis van het bluswatersysteem van resterende brandkranen, geboorde putten, waterwagens en grootwater transport uit (oppervlakte)water.

Op hoofdlijnen blijven de buitengebieden, bijzondere objecten zoals een verzorgingstehuis of een sportzaal liggend in woongebieden en de historische stadkernen aandacht vragen. Daar is het de verwachting dat aanvullende maatregelen nodig zijn.

Wanneer blijkt dat de vernieuwing van het drinkwaternet gevolgen heeft voor de bluswatervoorziening, wordt samen tussen gemeenten, Brabant Water en ons gewerkt aan een passende oplossing en alternatieven. In punt 3 van dit voorstel gaan we verder in op de verkenning die daarvoor al heeft plaatsgevonden.

Bluswatervoorziening wordt periodiek gemonitord

Wij blijven de beschikbaarheid van voldoende bluswater ook de komende jaren monitoren. Ambtelijk is goed contact met Brabant Water, waardoor wij een ruime tijd vooraf op de hoogte zijn van de vorderingen in de vorming van het drinkwater streefnet en de gevolgen voor bluswatervoorziening.

2. Samenwerking en verantwoordelijkheden bluswatervoorziening: beschrijving bluswater inrichting en processen

De verantwoordelijkheden en taken rondom bluswatervoorziening moet beter uitgewerkt worden, zo was de conclusie van de inspectie Justitie en Veiligheid. Om aan deze aanbeveling tegemoet te komen is gewerkt aan een beschrijving van de samenwerking en verdeling van verantwoordelijkheden rondom bluswatervoorziening. Het resultaat daarvan staat beschreven in het Beleid en Inrichting Bluswatervoorzieningen in bijlage 1. Hieronder volgt een korte beschrijving van dit beleidsdocument.

Beschrijving processen bluswater

De uitwerking van het bluswaterbeleid is vooral gebaseerd op de inspanningen die zijn geleverd binnen Veiligheidsregio Midden-West Brabant. Onder regie van een stuurgroep, bestaande uit drie burgemeesters, zijn procesbeschrijvingen uitgewerkt om duidelijkheid te geven aan de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Het beleid blijkt goed werkbaar: Inmiddels hebben de eerste gemeenten in Midden-West Brabant op basis van de uitgewerkte processen, hun taken vormgegeven. Bijgaand artikel vanuit het VNG magazine schetst deze aanpak (bijlage 2).

Bluswatervoorziening is een taak van gemeenten

Naar aanleiding van vragen uit het veld heeft de minister van Veiligheid en Justitie de veiligheidsregio's laten weten, dat de bluswatervoorziening tot de taken van de gemeente behoort. Hierbij hoort ook de zorg voor de vindbaarheid en bereikbaarheid van brandkranen, ook wel het 'droge onderhoud' genoemd.

Advisering door veiligheidsregio

VRBN geeft op basis van een regionale leidraad advies over de benodigde bluswatervoorziening bij particulieren en in de openbare ruimte.

Drinkwaterbedrijf verantwoordelijk voor 'natte onderhoud'

Brabant Water is verantwoordelijk voor de primaire bluswatervoorzieningen middels brandkranen. Hierbij hoort ook het onderhoud aan de brandkranen, ook wel het 'natte onderhoud' genoemd. Let wel, de wettelijke taak van drinkwaterbedrijven is het leveren van veilig drinkwater; niet het leveren van bluswater. Het onttrekken van bluswater aan het waterleidingnet is vanuit historisch perspectief gegroeid. Het drinkwaterbedrijf legt brandkranen aan op aanvraag van gemeenten.

Faciliteren en stimuleren eenduidige processen door VRBN

De procesbeschrijving is op hoofdlijnen beschreven. Dit omdat de interne processen bij de 11 gemeenten niet identiek zijn en we te maken hebben met verschillende organisatiestructuren. Het is aan gemeenten om de procesbeschrijving te borgen in de eigen organisatie.

VRBN heeft ambtelijk een themahouder aangewezen voor het thema bluswatervoorziening. Wij hebben oog voor de inhoudelijke complexiteit van onderwerp en de samenwerking. De themahouder kan binnen gemeenten adviseren over het borgen van de taken en het meebrengen van goede ervaringen uit buurgemeenten. Om zo het zorgdragen voor goede bluswatervoorziening binnen gemeenten te stimuleren en faciliteren.

3. Samenwerking in de praktijk: pilot gemeenten Oss en 's-Hertogenbosch

VRBN wil samen met de gemeenten en Brabant Water een toekomstbestendig, afgestemd en uitgewerkt proces organiseren over het onderhoud, beheer en de bereikbaarheid van bluswater. Hiervoor zijn wij samen met de gemeente Oss en gemeente 's-Hertogenbosch een pilot opgestart, om samen te werken aan het proces voor goed beheer en onderhoud, met als eindproduct een proces over het gebruiksgereed houden van bluswatervoorzieningen. Gemeenten kunnen deze verwerken in hun meerjaren onderhoudsplan voor de afdeling Beheer Openbare Ruimte of een vergelijkbaar document voor het beheer en financiële gevolgen van brandkraan onderhoud.

De huidige status van de pilots is dat er verkennende gesprekken plaats vinden tussen VRBN, gemeente Oss, gemeente 's-Hertogenbosch en Brabant Water. Omdat het thema bluswatervoorzieningen veel beleidsterreinen raakt binnen de gemeente, ervaren gemeenten dat de interne integraliteit soms lastig kan zijn. De verkennende gesprekken gaan daarom momenteel nog vooral over het duiden van de situatie rondom bluswatervoorzieningen in de toekomst, het afstemmen van verantwoordelijkheden en het zoeken naar eigenaarschap binnen de gemeente.

De pilot leert ons dat het gezamenlijk optrekken bij dit thema bijdraagt aan een betere bestending van afspraken. Om gezamenlijk met de partners het Beleid en Inrichting Bluswatervoorziening verder uit te werken en te zorgen voor een goede overdracht naar gemeenten, wordt de opdracht gevraagd om een ambtelijke projectgroep op te starten, bestaande uit vertegenwoordigers van VRBN, Brabant Water en gemeenten.

4. Collegebevoegdheid en bluswatervoorziening: adviesleidraad bereikbaarheid en bluswater

Beoordeling van toereikende bluswatervoorziening bij concrete initiatieven is een bevoegdheid van individuele colleges van burgemeester en wethouders. Deze volgt onder andere uit de Omgevingswet: *Een bouwwerk heeft zodanige voorzieningen voor de bestrijding van brand, dat brand binnen redelijke tijd kan worden bestreden.*

Wij adviseren het college of een bouwwerk voldoet aan deze vereisten. Daarvoor gebruiken wij de Interregionale Adviesleidraad Bluswatervoorziening en Bereikbaarheid (voorheen Handreiking Bluswatervoorziening en Bereikbaarheid). Materieel gezien is deze adviesleidraad een beleidsregel: een uitleg over een wettelijk voorschrift. Eerder heeft uw Algemeen Bestuur de steun uitgesproken over de Handreiking Bluswatervoorziening en Bereikbaarheid uit 2019. Inmiddels is dit document geactualiseerd vanwege de invoering van de Omgevingswet en heet het document nu Interregionale Adviesleidraad Bluswatervoorziening en Bereikbaarheid.

Om voor initiatiefnemers op voorhand duidelijk te hebben aan welke voorwaarden ze moeten voldoen rondom bluswater, is het aan te bevelen de adviesleidraad vast te laten stellen door alle colleges van B&W. Vanuit VRBN bieden wij de adviesleidraad aan ter besluitvorming binnen uw college, inclusief ondersteunende documenten om besluitvorming te faciliteren.

5. Afspraken onderhoud brandkanen met Brabant Water

In aansluiting op het Beleid en Inrichting Bluswatervoorzieningen Brabant-Noord worden de colleges van B&W geadviseerd om het reguliere 'natte' onderhoud aan de brandkanen door Brabant Water te laten uitvoeren en hiertoe met Brabant Water een overeenkomst aan te gaan, waarbij de afspraken rondom brandkanen in een convenant worden vastgelegd. Vanuit een faciliterende rol stelt VRBN een modelconvenant op, waarin de afspraken rondom brandkanen kunnen worden vastgelegd. Op voorstel van gemeenten en Brabant Water wordt een regionale projectgroep gestart met een vertegenwoordiging van alle partijen die de implementatie stimuleert en mee vormgeeft.

Met het aangaan van een dergelijke overeenkomst tussen gemeenten en Brabant Water, wordt voorgesteld het onderhoud aan de brandkanen door Brabant Water rechtstreeks met de gemeenten te laten verrekenen. Gemeenten en Brabant Water kunnen direct met elkaar in het convenant uniforme afspraken over huur en onderhoud maken. VRBN heeft bij de vorming van de veiligheidsregio budget ontvangen van gemeenten voor brandkanenhuur. Gezien de directe relatie die met een convenant gaat ontstaan, wordt voorgesteld het budget voor brandkanenhuur van VRBN per 2025 over te dragen aan gemeenten. Zo blijven verantwoordelijkheden, sturing op een convenant en budget in één lijn. Voor gemeenten is dit budget neutraal, of afhankelijk van afspraken met Brabant Water zelfs financieel positief.

Conclusie en Vervolg

VRBN heeft de afgelopen jaren inspanningen verricht om tegemoet te komen aan de aanbevelingen van de Inspectie JenV en aan de bestuurlijke opdracht uit 2021. We vorderen gestaag en voldoen inmiddels grotendeels aan de aanbevelingen van de inspectie.

Als uw Algemeen Bestuur instemt met de voorgestelde besluiten, worden er meerdere acties in gang gezet door VRBN:

- **Vorming ambtelijke werkgroep**
De implementatie van de uitgangspunten zoals beschreven in het Beleid en Inrichting Bluswatervoorzieningen Brabant-Noord vraag de komende tijd aandacht, om te komen tot een goede bestending van de afspraken en een gedegen uitvoering. Daarom wordt een ambtelijke werkgroep opgezet met een brede vertegenwoordiging vanuit de betrokken partijen in de regio.
- **Faciliteren besluitvorming adviesleidraad aan colleges**
Om voor de advisering op bluswatervoorzieningen helder beleid vastgesteld te hebben, biedt VRBN de Interregionale Adviesleidraad Bluswatervoorziening en Bereikbaarheid 2022 aan de colleges van B&W aan, inclusief een model collegevoorstel.
- **Opstellen modelconvenant en ondersteunende documenten**
VRBN stelt voor de gemeenten en in overleg met Brabant Water een modelconvenant voor de afspraken rondom brandkranen op. Deze wordt vervolgens door VRBN aangeboden aan uw Algemeen Bestuur voor verdere besluitvorming.

Procesgang

Processtap	Datum
Managementteam Veiligheidsregio	26 februari 2024
Algemeen Bestuur	21 maart 2024

Bijlage(n)

1. Beleid en Inrichting Bluswatervoorzieningen
2. VNG Magazine nummer 3, 16 februari 2024, Onderhoud Brandkranen